

SU ÜRÜNLERİ EŞLEŞTİRME PROJESİ KARAYA ÇIKIŞ NOKTALARI

Dr. Sebahattin KUTLU, SUMAE

Eşleştirme projeleri sayesinde AB'ye yeni üye olmuş devletler veya aday ülkelerdeki yönetimler ve yarı-kamusal örgütler, üye devletlerdeki eş kurumlarıyla çalışabilecekleri bir çerçeve elde etmiş olur. Ülkeler, müktesebatın belirli bir kısmının uyumlaştırılması, yürürlüğe konulması ve uygulanmasını hedefleyen bir projeyi ortaklaşa geliştirip uygularlar. Taraflar, müktesebatın öncelikli alanlarına ilişkin bir hedefe ulaşılması için ayrıntılı bir çalışma programı hazırlarlar.

"Su Ürünleri Eşleştirme Projesi", su ürünleri politikası açısından Türkiye'nin yasal ve kurumsal anlamda Avrupa Birliği müktesebatına uyum sağlamasını desteklemek için başlatılmış bir AB projesidir. Projenin genel amacı su ürünleri sektörünün ulusal ekonomiye katkısını sürdürülebilir biçimde artırmak ve sektörü, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımına hazırlamaktır. Mayıs 1998'de başlatılmıştır. Eşleştirme, "AB Müktesebatı"nın aday ülkelerde (Bulgaristan, Hırvatistan, Romanya ve Türkiye), üye devletlerdeki standartlara uygun biçimde uygulanması için gerekli insan kaynaklarına ve yönetim becerilerine sahip kurumların ve modern yönetimlerin geliştirilmesine yardımcı olmaya çalışmıştır.

Bu eşleştirme projesinde Hollanda, Almanya ve İsveç tarafından atanan üç yerleşik eşleştirme danışmanı proje süresince Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü'nde görev yapmışlardır. Projeyi yürüten konsorsiyumun büyük ortağı Hollanda tarafından görevlendirilen proje baş lideri, projenin genel yönetimi ve eşgüdümünden sorumlu olmuştur. Danışmanlar, hedeflenen sonuca ulaşılması için gereken reform sürecine eşlik etmek üzere diğer uzmanların görev ziyaretleri, eğitim etkinlikleri, farkındalığı artırma gezileri vb. ile desteklenmişlerdir.

AB gereklilikleri uyarınca, Türkiye'deki su ürünlerinin, avlanmanın, balıkçı filosunun ve filonun denizdeki etkinliklerinin idari kontrollerinin sağlanması için bir "Balıkçılık İzleme Merkezi"(BİM) kurulması gerekmektedir. Bu önemli sonuca ulaşmak için gerçekleştirilecek etkinliklerin ilki "Türk Balıkçı Gemisi Kayıt ve Bilgi Sistemi"nin hem balıkçılık idaresinin özel ihtiyaçlarına hem de AB

yönetmeliklerine uygun olacak şekilde uyarlanmasıdır. İkinci etkinlik ise zor ancak çok önemli bir konu olan av/kota kontrolü ve stok yönetimi konusunu ele almaktadır. Bu etkinlik av istatistikleri ve bunlarla ilgili konuları da kapsamaktadır. Üçüncü etkinlik ise projenin himayesinde bir "Uyduvan Gemi İzleme Sistemi'nin" (GİS) kurulmasını hedeflemektedir. Son etkinlik ise proje tarafından sağlanacak yeni araçlar ve imkanlarla balıkçılık denetçilerine limanda ve denizde, uygulamalı balıkçılık kontrolleri üzerine odaklanan eğitimlerin verilmesidir.

Tüm bu etkinlikler Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Su Ürünleri Hizmetleri Daire Başkanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'nda çalışan Türk balıkçılık idaresi personelini hedeflemektedir. Türkiye'deki balıkçılık idaresinin bilimsel paydaşı olarak, balıkçılık araştırma enstitüleri de projeye katkıda bulunmuştur.

Su ürünleri konusunda gerekli tüm bilgilerin işlenmesi amacıyla, "Balıkçılık İzleme Merkezi" (BİM) ve "Gemi İzleme Merkezi" (GİM)'nden oluşan "Su Ürünleri Bilgi Merkezi" (SÜBİM) bütünlük bir Bilişim sistemi altında Ankara'da kurulmaktadır. Türk gemilerinin av sırasındaki etkinliklerini izlemek için tasarlanan ve Sahil Güvenlik Komutanlığı tarafından yönetilecek olan GİM, SÜBİM'e etkinliklerinde yardımcı olacaktır. Balıkçı Gemisi Kayıtlarına ilişkin veriler, tazelik ve kalite gibi bilgileri de içeren karaya çıkış raporları, ilk el satışlarının kaydedilmesine, bildirilmesine ve kotaya ilişkin tüm bilgiler BİM tarafından kullanılacaktır. Bu veriler "AB Su Ürünleri Bilgilendirme Veri Değişim Sistemi"ne iletilecek ve bu iki sistem arasındaki veri paylaşımı iki yönlü olacaktır. Bu nedenle BİM, aynı etkinliğe ilişkin farklı kaynaklardan gelen bilgileri karşılaştırabilmek amacı ile, birbiri ile bağlantılı üç ana bileşenden oluşan gelişmiş bir bilişim sistemi sağlayacaktır. Bu sistem, karaya çıkış noktalarını, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nda bulunan merkez birime bağlayarak hem hızlı ve etkin bir bilgi alışverişi sağlayacak hem de AB ve diğer uluslararası kuruluşlara bilgi akışı gereksinimine cevap verecektir.

Bu tür bütünlük bir sistem, Avrupa için

en modern çözümdür. Ana hizmet sağlayıcısı, yardımcı bilişim destek ekipmanları, sistem geliştirme, satın alma ve kurulum masrafları ağırlıklı olarak katılım öncesi fonlarından sağlanmıştır. Bunun yanı sıra, 30 karaya çıkış noktasına ve bir dizi küçük ölçekli balıkçılık işletmesine bazı ekipmanlar da sağlanmıştır.

Bugün itibarıyla, karaya çıkış noktalarında görevlendirilmek üzere Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca belli sayıda mühendis alımı gerçekleştirilmiştir. Ancak şu anki eleman sayısı, su ürünleri eşleştirme projesi tamamen hayata geçtiğinde işlerin eksiksiz yürütülmesi için yeterli değildir. Bu sayının biran önce tamamlanması ve alınan personelin eğitilerek projeye entegre olması sağlanmalıdır.

Şuan için bütün AB ülkelerinde, su ürünleriyle ilgili olarak kullanılan bazı belgeler vardır ve bu belgelerde bulunan bilgiler AB düzenlemelerine dayanmaktadır. Bütün AB ülkeleri aynı belgeleri aynı biçimde kullanırlar. Kullanılan bu belgeler; tekne kayıt sistemi, seyir defteri ve karaya çıkış bildirimidir. Boyları 10 m ve üzerinde olan teknelerin kaptanları/veya vekilleri 48 saat içinde karaya çıkışın yapıldığı devletin yetkili kurumuna her av çabasıdan sonra karaya çıkış bildirimini yapmak zorundadır. Bu bildirim doğrudan doğruya tekne kaptanı sorumludur.

Karaya çıkış sonrası yapılan bildirimler şunlardır:

Satış Notu- İlk Pazarlama;

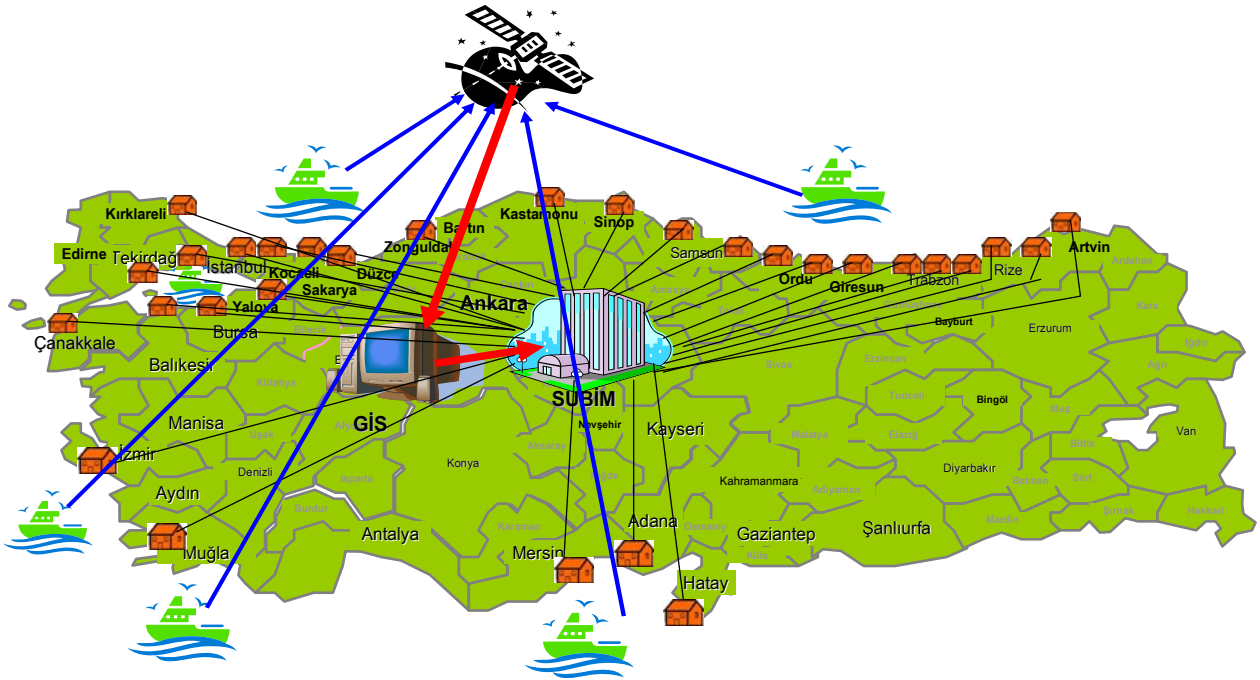
- Devlet tarafından yetkilendirilmiş olan ve su ürünlerinin ilk satışından sorumlu olan mezat yerleri, kişi veya kurumlar, ilk satışın gerçekleşmesinden sonra ilk satışın gerçekleşmiş olduğu yerin yetkili kurumlarına satış notunu sunmak zorundadır.

- Çıkış yapılan su ürünlerinin pazarlamasının yapılabilmesi için belgeler devletin yetkilendirmiş olduğu yetkili kurumlara sunulmadan, çıkış yapılan ürünler alınamaz.

- Karaya çıkış noktasında satışın yapılması durumunda, satış notu gerekmektedir.

- Çıkış yerinden farklı bir yerde pazarlanacak olan ürünler için nakliye belgesinin kopyası alınır. Bu ürünler satıldığında buna satış notu da eklenir. Satış notunun teslim edilmesi satın alan kişinin sorumluluğudur.

- Su ürünleri sadece kayıtlı teknelerden kayıtlı olan ilk alıcı veya mezat yerlerinde satılabilir.

Şekil 1. Karaya çıkış noktaları, GIS ve SUBİM.

- İlk alıcılar mutlaka yetkili kurumlarda kayıtlı olmalıdır.

Teslim Alındı Belgesi;

- Eğer su ürünleri hemen değil de daha sonra satılacaksa ilgili kurumlara teslim alındı belgesi ibraz edilir.
- Teslim alındı belgesinin teslim edilmesi belge sahibinin sorumluluğudur.

Nakliye Belgesi;

- AB'de karaya çıkarılan veya ithal edilen su ürünleri eğer karaya çıkış noktalarında satılmıyorsa, satış notu veya fatura olmayacağından bir nakliye belgesi düzenlenir ve nakli yapan kişi/kurum tarafından ilk satışın yapıldığı yere götürülerek düzenlenen satış notuna eklenir.

- Nakliye belgesi yerine karaya çıkış bildirim belgesi veya ithalat belgesi de kullanılabilir.

Bunların yanısıra, karaya çıkış noktalarında görevli personelin, karada ve denizde yapması gereken bir dizi kontroller bulunmaktadır. Bunları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

Karaya Çıkış Kontrol Listesi;

- Boyları 17 m ve üzerindeki tekneler balıkçılık ruhsatı, seyir defteri ve kargo planı açısından denetlenir. Seyir defterinde son av gücünün altına çizgi çekilerek kapatılır. Bu çizginin üst kısmı tarih atılarak imzalanır ve kaşe basılır. İkinci nüsha alınarak kontrol tutanağına eklenir.

- Seyir defterine av miktarına ilişkin tekne kaptanı tarafından yazılan bilgiler edilir. Eğer teknenin soğutucu RSW tankları varsa bunun da kontrolü yapılır.

- Balık boyu ölçümü yapılır.
- Kontrol tamamlamandan önce kargo dolum yerinin boş olduğu kontrol edilir.
- Eğer denetim, ürünleri karaya çıkarma başladıktan sonra yapılıyorsa sadece belgeler ve av aracı kontrolü yapılır.
- Balık konteynirlerinin işaretlerinin avın orijinini belirttiğinin kontrolü yapılır.
- Eğer balıklar kamyonla nakliye ediliyorsa nakliye belgeleri kontrol edilir.

Denizde Denetim Kontrol Listesi;

- Balıkçı teknesi denetlenmeden önce ve sonra, güvenlik nedenleriyle komuta merkezi ile iletişime geçilir.

- Tekne, VHF 16 kanalından aranır ve av aracının kullanım durumu bilgisi alınır. Teknenin denetlenip denetlenmeyeceğine karar verilir (toplam denetim süresi 3 saati geçemez).

- Balıkçılık ruhsatı, seyir defteri, üretim defteri ve 17 metreden uzun olan tekneler için kargo plan kontrolleri yapılır. Seyir defterinde son av gücünün altına çizgi çekilerek kapatılır. Bu çizginin üst kısmı tarih atılarak imzalanır ve kaşe basılır. İkinci nüsha (AB seyir defteri) alınarak kontrol tutanağına eklenir.

- Av aracı denetlenir. Ağ gözü ölçümü yapılır (aynı düzlem üzerinde boyuna 20 göz). Ağların ıslak ve donmamış olması gerekmektedir.

- Seyir defterine av miktarına ilişkin yazılan bilgi kontrol edilir. Eğer teknenin soğutucu RSW tankları varsa bunun da kontrolü yapılır.

- Eğer mümkünse en son av gücünden gelen avın dağılımına ilişkin tahmin yapılır (hedef tür olmayan türler vs). Bu yapılırken 3 farklı metod kullanılabilir;

-Konteyner veya sandıkların sayılması

-Dondurucu veya soğutucudaki toplam avın miktarının tahmininin yapılması

-Kalan boş yerin tahmininin yapılması. Toplam kapasite – boş alan = toplam av miktarı (metreküp cinsinden)

- Balıkların asgari boyu kontrol edilir.
- VMS kontrolü yapılır veya FMC aranır. Bunun 1 Ocak 2005 itibariyle 15 metreden uzun olan teknelerde bulunması zorunludur. Tarih, zaman ve güncel konum bilgilerinin verilmesi gerekir.

- Denetimden sonra denetim raporu e-posta yolu ile "Balıkçılık İzleme Merkezi"ne gönderilir. Limana ulaşıldıktan sonra seyir defteri sayfasının bir kopyası "Balıkçılık İzleme Merkezi"ne gönderilir.

Kaynaklar

KKGM, 2008. <http://www.kkgm.gov.tr>

Bojan Marčeta (Ljubljana), Janez Kastelic (Slovenya), Ulrich Grosch (Almanya), Béla Thinsz (İsveç), 2008. Twinning Project TR03-AG-01 Eğitim Notları.

